

УДК 784(477)

ЕСТЕТИЧНЕ ТА СВІТОГЛЯДНЕ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Валентина КОРОТЯ-КОВАЛЬСЬКА

старший науковий співробітник відділу культурологічних досліджень ННДІУВІ

Анотація. У статті йдеться про формування культурної особистості як соціальної істоти через світоглядні та естетичні ідеали української народної пісні у всіх її проявах, глибинне осмислення культурних надбань українського народу, знання про традиції, обряди і свята календарно-обрядового кола як логічно пов'язану систему світогляду, усвідомлення національного «Я» в загальному вселюдському просторі. Рідна мова, пісня, звичай, традиція формують сильну, патріотично налаштовану особистість, захищену від шкідливих зовнішніх впливів. Уміння мислити є головним компонентом людської культури, а феноменальна образність української народної пісні сприяє цьому. Український спів – загальнонаціональне акустично-інформаційне поле. В ньому виявляється глибока душевність і висока духовність народу з прадавньою культурною традицією.

Ключові слова: українознавство, музичне виховання, пісня, календарно-обрядові свята, традиції, звичаї, родинне виховання.

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ И МИРОВОЗРЕНЧЕСКОЕ ФОРМИРОВАНИЕ КУЛЬТУРНОЙ ЛИЧНОСТИ

Валентина КОРОТЯ-КОВАЛЬСКАЯ

старший научный сотрудник отдела культурологических исследований ННИИУВИ

Аннотация. В статье речь идет о формировании культурной личности как социального существа через мировоззренческие и эстетические идеалы украинской народной песни во всех ее проявлениях, глубинное осмысление культурного достояния украинского народа, знания о традициях, обрядах и праздниках календарно-обрядового цикла как логически связанной системе мировоззрения, осознание национального «Я» в общем всечеловеческом пространстве. Родная речь, песня, обычай, традиция формируют сильную, патриотически настроенную личность, защищенную от вредных внешних влияний. Умение мыслить является главным компонентом человеческой культуры, а феноменальная образность украинской народной песни способствует этому. Украинское пение – общенациональное, акустически-информационное поле. В нем раскрывается глубокая душевность и высокая духовность народа с древней культурной традицией.

Ключевые слова: украиноведение, музыкальное воспитание, песня, календарно-обрядовые праздники, традиции, обычаи, семейное воспитание.

AESTHETIC AND IDEOLOGICAL FORMATION OF CULTURAL PERSONALITY

Valentyyna KOROTIA-KOVALSKA

senior research associate of Cultural Studies Department of NRIUSWH

Annotation. The article considers formation of cultural personality as social creature through ideological and aesthetic ideals of Ukrainian folk song, deep understanding of cultural heritage of the Ukrainian people, knowledge about traditions, customs and holidays of the ritual calendar circle, comprehension of the individual self in the general human universal space. Mother tongue, song, custom and tradition form strong and public spirited personality protected from harmful external influences. Thinking ability is the main component of the human culture and phenomenal imaginary of the Ukrainian folk song contribute to the process. Ukrainian singing is a nationwide acoustic and information field. It shows deep warm-heartedness and high spirituality of the nation with the ancient cultural tradition.

Key words: Ukrainian studies, music education, song, ritual calendar holidays, traditions, customs, family education.

Музика здатна впливати на етичний бік душі, і оскільки музика володіє такою властивістю, то, очевидно, її треба зробити одним із предметів виховання молоді.

Арістотель. Трактат «Політика», IV ст. до н. е.

Головною метою Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття») є виховання громадянина України. Одним з найважливіших завдань програми постає гуманізація освіти, що полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи; вихованні шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй, відтворенні інтелектуального, духовного та культурного потенціалу, забезпеченні можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості.

Саме тому важливим аспектом у дослідженні вітчизняної культури та формуванні людської особистості постає комплексний підхід до наукового осмислення етапів, проблем і, як наслідок, виявлення сприятливих чинників, які б

базувалися на основі історико-культурних традицій українського народу. Багатий український фольклор свідчить про тисячолітню неперервність та спадкоємність. Важливу роль у формуванні й розвитку людських почуттів відіграють художня література, мистецтво та пісенна культура, яка володіє внутрішнім духовним потенціалом і займає важливе місце у житті кожної людини.

У всіх цивілізаціях, які мали на меті вплинути на суспільну свідомість, характеру музики і музичній освіті надавалося особливого значення, а український народ, його національна культура, володіє скарбами елементів не тільки етнічної культури, а й культури цивілізованої нації. Тому одна з найважливіших закономірностей виховання культурної особистості полягає в тому, що в процесі її формування найефективнішим є шлях пізнання з раннього дитинства культурних надбань свого народу, духовного суверенітету сім'ї, родини, роду, усвідомлення національного «Я» в загальному вселюдському просторі. Дослідники української культури (О. Братко-Кутинський, Л. Саннікова,

С. Піддубний, А. Кифішин, В. Бебик) усвідомлюють свою причетність до світової скарбниці, надають нові відомості про нашу минувшину, яка поступово набуває правдивих та переконливих рис.

Прадавні свята сягають у глибину багатьох тисячоліть і мають ґрунтовні світоглядні та духовні засади. Видатному лінгвістові О. Потебні, який досліджував українську мову і фольклор, вдалося визначити час творення колядок про світобудову на 14 тис. років у глибину віків. Його праці «Мысль и язык», «Про міфічне значення деяких обрядів і повір'їв» «ознаменували небачений не лише доти, а й після нього синтез лінгвістичного й літературознавчого, естетичного й філософського аналізу, що спонукав бачити в художніх творах не лише зовнішній і внутрішній зміст (текст і підтекст) та зовнішню й внутрішню форму, а й праглибини психіки, свідомості та підсвідомості, єдність психологічного і реального» [4].

Наші предки жили в гармонії з природою. Отже, витоки української культури визначені ритмами і законами Природи, за якими має жити кожна людина. Історія зберігається самим народом у його етнокulturі через пісню, звичаї та обряди, а вони приводять до ладу людське життя, зберігаючи й розширюючи його світогляд, почуття неповторності та окремішності. «Недотримання (цих цінностей. – В.К.), нехтування ними призведе до знищення (вимирання або згортання) людини як енергетичного класу в системі гармонійної структури Всесвіту. А мудрість споконвічної традиції полягала в тому, що Джерело життя живим у Всесвіті підтримували люди, не порушуючи його ритмів і законів, слухаючи його гармонію й красу» [7]. Варто

осмислити мудрість давньої культури, віднайти в ній універсальні константи духовності, а вже з цим прямувати у майбутнє.

Потрібно зазначити, що здавна музично-естетичне виховання було невід'ємною складовою частиною української народної педагогіки, оскільки основним чинником цього виховання виступали сім'я та школа. Воно відбувалося природно і в доступній формі ще з часів князя Володимира Мономаха, який у «Поученнях...» 1096 р. говорить про те, що учні мусять долати труднощі книжного навчання з «поклоном і співом». До речі, відомі літописні свідчення про княжих музик і співців упродовж XI–XVII ст., назвемо принаймні «Повесть временных лет», Радзивилівський літопис. За словами філософа-богослова IV ст. н.е. Григорія Нісского, логіка взаємозв'язку життя людини і співу відображалася у такій формулі: правильний спів є наслідок правильного життя, а правильне життя – це вже спів, тож давньоруська церква використовувала виключно вокальний спів (інструменти вважались язичницькими). Музикознавець Тетяна Праслова у своїй праці «Музыкальное образование как фактор развития человека в педагогической культуре Древней Руси» стверджує, що майстри церковних піснеспівів сприймалися на Русі не як творча особистість, а як посередник між небом і землею, носій Святого Духа, що передає інформацію з рівня небесного надіснування на рівень земного буття.

Вивчаючи педагогіку, яку творить народ, бачимо, що його виховний досвід закріплюється в традиції. Саме традиція із покоління в покоління виступає як спадок передачі смислу життя, досвіду

усталеного порядку. Вона зберігається через народний календар – тисячолітній досвід життя і культури українського народу ще з дохристиянських часів. На одному з перших місць української народної педагогіки було виховання у дітей естетичного смаку, прищеплення любові до прекрасного, розуміння того, що сама природа наділила наш народ багатьма мистецькими здібностями. Спів як виконавчий процес розвиває не тільки музичні здібності, а й такі якості, як уміння слухати, пам'ять, увагу, уяву, самостійність, наполегливість, емоційність. Народна родинна педагогіка через пісні, звичаї та обряди займалась збагаченням дитячої душі, перетворюючи її в особистість. Формуванню естетичних смаків дітей та молоді значно сприяли численні календарні та обрядові свята (Коляда, Щедрий вечір, весняні дійства, Зелені свята, Купало, обжинкові, Весілля свічки, осіння Калита тощо), створюючи особливе духовне середовище. Кожна пора року мала свою важливу дату – кульмінаційну точку, коли дотримуються обряди під час урочистого святкування початку чи закінчення певних сезонів, природних календарних циклів – зими, весни, літа, осені – річного календарного кола.

Звичаї та обряди – найдавніші форми духовної культури народу. Звичаї – повсякденні та усталені правила поведінки, що склалися історично, на основі людських стосунків, в результаті багаторазового здійснення одних і тих же дій та усвідомлення їх суспільної значущості – також виявляють глибоку різницю порівняно зі звичаями сусідніх народів.

Вони, як неписані закони, народжуються разом з народом і передаються з покоління в покоління, тобто стають

традиційними і допомагають не тільки зберегти національну своєрідність, але й самовідновитися.

Тому звичаї і обряди мають національний, чи етнічний, характер, хоча між ними існує певна різниця. Звичаїв дотримуються щоденно, обряди як символічні дійства приурочені до відзначення найбільш важливих подій у житті людських гуртів, родин, окремих осіб. Наприклад, звичаї «Вдовиного плуга» (навесні громадою обробляли ниви вдовам) чи «Толоки» (громадські роботи на зведенні житлових та господарських будівель) є унікальною формою колективної взаємодопомоги.

Українці належать до тих націй в Європі, чия обрядовість є однією з найдавніших і найбагатших. Найкраще виражене багатство української обрядовості в обрядовому фольклорі – піснях, побажаннях, віншуваннях, примовляннях, якими супроводжуються обрядові дійства. В обрядовості українців розрізняють два види – родинну, що супроводжує громадське відзначення народження дитини, повноліття, весілля, похорон, і календарно-побутову – свята календарно-обрядового кола. Засади цього календаря зафіксовані в найдавнішому літописі Кам'яної Могили, на жіночому браслеті Мезинської стоянки, на прекрасному посуді трипільської археологічної культури. Головним призначенням свята було утримувати людину в колі святості, у ладуванні її життя, у якому немає місця ворожнечі, брехні, підступу тощо. «Ось чому наші далекі предки надавали Святу і Календарю такого великого значення, намагаючись всілякими способами жити у гармонії з Всесвітом, вшановуючи Сонце, Місяць, Землю, Воду, Вітер» [5, 69]. Звернемося

до прадавніх свят календарно-обрядового кола, які несуть у собі світогляд народу, його філософію, поетичне бачення світу, і втілення свята у надзвичайно цікаве лицедійство, яке викликає оптимізм, чудовий настрій, жаду до життя, праці. Всі свята календарного кола не були окремими – це послідовна, логічно пов'язана система світогляду. Спрямування цих свят завжди доброзичливе, оптимістичне. Адже усі дієства славлять могутні сили природи, світове буття, бадьорість, щирість, молоду спритність, кмітливість, високі чесноти. Вони зміцнюють нервову систему і вселяють творчі сили, викликаючи справжнє захоплення та радість, а це ознака доброго здоров'я, гармонії духовних та фізичних сил. Із звичаєм неподільно пов'язані свята, які відображають глибинний первісний світогляд народу і займають свої відповідні місця в календарі. А календар свят – узагальнене відображення цього світогляду, ритму життя, основним завданням якого від народження до смерті (в будні і свята) є утримувати людину в стані святості. Такі знання допомагають правильно реагувати на проблеми реального життя. Календарно-побутова обрядовість, супроводжувана відповідною пісенністю, – одна з найвеличніших форм духовної культури українців, вона має тривалу історію і є засобом пізнання природних явищ, розвитку народного світогляду, світобачення, бережного ставлення до природи, вироблення морально-етичних цінностей у боротьбі за своє існування, а культ предків на українському ґрунті служить нам об'єднанням поколінь, збереженням нашого родоводу.

На особливу увагу заслуговує й дитяча обрядовість, за допомогою якої

формувалися такі риси, як витривалість, вміння приймати відповідні рішення в екстремальних ситуаціях, і, зрозуміла річ, культ героїзму й лицарства, що був властивий захисникам як княжої доби, так і козаччини. Уся структура традиційних ігор та забав підпорядковувалась основній меті – з юного віку навчити підлітка праці, шляхетності, лицарства, уважного ставлення до природи, шанобливості до батьків і старших, громадської взаємодопомоги, відчуття обов'язку перед родом і народом. Ці моральні риси спостерігаємо в легендах і переказах, музичному мелосі, тобто народних піснях, які викликають особливі почуття катарсису – специфічного емоційного стану, що є незмінним засобом розвитку почуттів дитини. Активними просвітителами на шляху розбудови національної системи освіти і виховання є філософські погляди і педагогічні ідеї Г. Сковороди, Т. Шевченка, К.Ушинського, М. Грушевського, І. Огієнка та ін.

До цієї когорти належить і видатний педагог Софія Русова (1856–1940), яка наполягала, щоб виховання розпочиналося з народження дитини. Засобами колискової, забавлянок, народних казок, ігор, пісень, лічилок, загадок тощо має здійснюватися прилучення дітей до національної культури та етнізація особистості. Педагог стверджує, що нація народжується коло дитячої колиски, лише на рідному ґрунті, серед рідної пісні, через які сприймає моральні та духовні цінності народу, його світобачення та світосприймання, історичний досвід.

На всіх етапах розвитку музичної педагогіки **хоровий спів** використовувався як могутній засіб впливу на формування особистості, розвиток її

музичної та духовної культури. Він є одним із найважливіших факторів розвитку музичного слуху, формування вокально-хорових навичок, поглиблення знань в галузі хорової літератури, теорії та історії музики, художнього смаку. Особливого значення має спів з голосу, наслідування народних співаків, які передають дітям з покоління в покоління пісні, обряди, зразки народної сімейної педагогіки, що збереглися в даному регіоні чи краї. На таких засадах у своїй сім'ї вчився геніальний український композитор М.Леонтович, безліч видатних музикантів та співаків. Дуже важливою сферою духовної культури кожного народу є рідна пісня і поезія, яка зможе пробудити у дітей генетичну пам'ять, тому є одним із наймогутніших чинників у вихованні національної свідомості, духовного аристократизму, високої родинної моралі. На думку видатного українського педагога Г. Ващенко (1878–1967), особливість учителя музики полягає в тому, що він має глибоко відчувати красу української пісні і стати посередником між нею і дітьми, зосередити їх не тільки на засобах музичної виразності і формах музичного твору, а на настроях, почуттях, роздумах про музичний твір. Учителю важливо сформувати бережне ставлення до народної музики у всіх її жанрах, вокально-хорове мистецтво має будуватися на рідному фольклорі.

Центром вокального виховання в Україні був Київ, звідки вже у XVII ст. в різні міста Росії систематично відряджалися вчителі співу, регенти, солісти для хорів і навіть композитори – автори партесних творів. Зосереджені в монастирях, приватних школах співу, братських школах, вокально-педагогічні сили були поєднані спільною турботою

про високий естетичний рівень культурницького простору України. Заснована указом правителя Малоросії П. Рум'янцева (1737), Глухівська музична школа проіснувала кілька десятків років, виховавши цілу плеяду видатних митців, згодом була приєднана до Придворної співацької капели в Петербурзі.

Також на розвиток української вокальної школи вплинув досвід співацьких шкіл на козацькій Січі, одна з яких проіснувала понад сто років (приблизно 1666–1776), де навчали вокальної музики і церковного співу, а також були створені спеціальні групи виконавців-лицедіїв (підвалини українського театру). Ліричні народні пісні виникли пізніше, приблизно в XV–XII ст., про які М. Дилецький, композитор, музичний теоретик, диригент, педагог XVII ст., автор відомої праці «Мусикійская грамматика» (1675), писав, що вони «сердца человеческие возбуждают до увеселения или до жалости». У своїй книзі «Історичні витоки українського лицарства» Ю. Фігурний пише, що «кобзарство увібрало в себе звичайні традиції співців військових дружин Київської Русі і відіграло велику роль у формуванні українського етносу. З часом відбулася трансформація кобзарства від співців вузькостанових інтересів козацтва до співців усієї України, усього українського народу – і своєрідно вилілася в середині XIX ст. у мистецьких виверненнях Великого Кобзаря – Тараса Шевченка» [9, 82]. Справді, Т. Шевченко, захоплений неповторною музикальністю народних дум, створив неперевершені поезії за зразком народнопоетичної творчості «на засадах любови й пошани до кращих національних традицій і органічного засвоєння кращих надбань чужинних культур» [2, 151].

Отже, авторитету української пісні ніхто не може похитнути. Коли пісня подається як чиста інформація, прокидається генетична пам'ять, відчуття своїх витоків, свого коріння, свого етнічного роду. Вона – невід'ємна частина української культури, потужний чинник етнічної консолідації українського народу, своєрідний усний літопис, що відображає історичне минуле й водночас орієнтує на духовні запити сьогодення. «Тому народня пісня є одним з наймогутніших чинників у вихованні національної свідомості нашого народу» [2, 222].

Українська культура з давніх-давен зазнавала впливу інших культур і, в свою чергу, так чи інакше впливала на них. Створюючи власну національну культуру, український народ робить внесок у світову, одночасно взаємозбагачуючи свою. Аналіз проблем діалогу світових культур здійснили українські філософи Л. Березницька, В. Даренський, А. Єрмоленко, О. Злобіна, Т. Кононенко, Н. Костенко, С. Кошарний та ін. Майже всі дослідники історії розвитку світової цивілізації, культури народів вдавалися і до пісенних джерел як документів духовної еволюції людства. Поряд із пісенним матеріалом, зібраним з усіх континентів, широко використовується й українська, переважно обрядова, пісенна творчість. Але вирішальним фактором соціокультурної й політичної орієнтації була європейська цивілізація, і, як зауважив М. Грушевський, по всьому складу своєї культури й свого духу український народ є народом західним. «Такий підхід є особливо актуальним сьогодні в контексті намагань незалежної України відійти від однобічної орієнтації у своєму політичному, економічному і культурному розвитку і

відновити штучно перерваний зв'язок з європейськими країнами» [8, 6].

Тож пісня та **український спів** – наша національна цінність. «Такої пісенності, яка була в Україні, не мала жодна країна світу. В українському співі виявляється глибока душевність і висока духовність народу, пов'язана з прадавньою культурною традицією. Живий чистий звук є одним із основ життя людини і потреба музики та пісні завжди залишається актуальною» [10, 32–33].

Відомо, що вплив музики та пісні на людину не завжди піддається науковому осмисленню. Інколи вони торкаються особливих пластів психіки, які прийнято відносити до несвідомих рівнів внутрішнього світу людини. Г. Верьовка, О. Кошиць, М. Лисенко, К. Станіславський висловлювалися про явище мистецької психічної енергії і її вплив на слухачів, явище випромінювання від виконавця, про енергетичний візерунок золотистої енергії, яку іноді бачать слухачі, обмін енергіями (виконавець–слухач). Віками сформоване уявлення про магічну дію голосу, його тембру, особливих вібрацій, які доносять до сердець слухачів смисл мовленого слова [1, 38].

Низька музична культура не дозволяє особистості проявити потенційні можливості її духовного розвитку, звужує кордони емоційного світу. Це, в першу чергу, стосується тієї частини молоді, яка зневажає класичну музику і народну пісню, віддає перевагу сумнівним зразкам сучасної розважальної музики, неглибокої за змістом та бідної за формою. Таке мистецтво принижує людину, розпалює в ній суто тваринні інстинкти, тримає її в обіймах світу матеріального.

«Якість і стиль розвитку життя, мислення та стосунків багато в чому

залежить від базових цінностей культурної людини. Чим вищий культурний рівень життя людини, тим вищий її людський портрет» [6, 192]. Тому, як кажуть, виховувати дитину потрібно за дев'ять місяців до народження її матері, щоб навчити бути самодостатньою та самобутньою в умовах загальної уніфікації та маскультури, не розчинитися в інших субетносах, думати, як залишитись собою і відчувати потребу вплинути на світ, працюючи на теренах духовності. Сучасні педагогічна та українознавча науки на перший план висувають духовний розвиток особистості засобами народного мистецтва, її інтерес до народних джерел. Це не ностальгія чи модна ретроспектива, а усвідомлення і шана до колосальних зусиль попередніх поколінь, які зумовили теперішній рівень культури нашого суспільства. Етнічні цінності, які треба прищеплювати молоді, – це рідна мова, рідна природа, рідний народ, рідна країна, її історія з видатними діячами та знаменними подіями, рідна пісня, сім'я, родина, любов до праці, повага до релігії, звичаїв свого народу.

Людина має пізнати і збагнути навколишній світ у його цілісності та різноманітності на українознавчих засадах рідної культури, закоріненої в буття українського народу, трансформуючись у сучасному суспільстві, зберігаючи ментальність, світогляд, естетичні ідеали та критерії родинності.

Система українознавчих інтегративних знань – філософських, образно-символічних, релігійних, валеологічних, народної мудрості – як феномен внутрішнього стану людини формує світогляд особистості, стає спадковим взірцем життєвого шляху. Всім нам варто

заглянути в глибину віків («потойбічну сестру висоти» (Л. Костенко)) і знайти там себе.

Надзвичайно впливовими на духовну сферу особистості є рідна мова, українська народна пісня, звичай, традиція. Поєднання цих засобів у навчально-виховному процесі сприяє вихованню в молоді національної свідомості й самосвідомості, гуманістичної культури сучасної людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В. Звукове мовлення в народно-побутовому вжиткові українців. Нариси з етнології. – К.: Обрії, 1996. – С. 38.
2. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Т.1. – Полтава: Полтавський вісник, 1994. – С.151.
3. Ващенко Г. Твори. – Том 4: Праці з педагогіки та психології. – К.: Школяр, 2000. – С. 222.
4. Дмитренко М. Українська фольклористика: історія, теорія, практика. Олександр Потебня. Фольклористична концепція. – Режим доступу: <http://www.ukrlife.org/main/evshan/folklorystyka1.htm>
5. Добжанський Е.І. Дивовижний звичай. – К.: НДЕІ, 2005. – С. 69.
6. Коротя-Ковальська В.П. Національна культура в українознавстві // Українознавство. – 2009. – №2. – С. 192.
7. Саннікова Л. Од Коляди до Коляди: календар – невід'ємна частка звичаєвої культури (Узгодження життя людини на Землі). – Режим доступу: <http://www.yatran.com.ua/articles/233.html>
8. Терещенко Ю. І. Україна і європейський світ. Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. – К.: Перун, 1996. – С. 6.
9. Фігурний Ю. Історичні витоки українського лицарства. – К.: Стило, 2004. – С. 82.
10. Шупта М. Р. Рідна мова – чинник здоров'я людини // Український світ. – 2005. – Число 10–12. – С. 32–33.

REFERENCES

1. Antoniuk V. Zvukove movlennia v narodno-pobutovomu vzhlytkovi ukrainsiv. Narysy z etnologii. – K., 1996. – S. 38.
2. Vashchenko H. Vykhovnyi ideal. – T.1. – Poltava, 1994. – S.151.
3. Vashchenko H. Tvory. – Tom 4: Pratsi z pedahohiky ta psykhologii. – K.: Shkoliar, 2000. – S. 222.
4. Dmytrenko M. Ukrainska folklorystyka: istoriia, teoriia, praktyka. Oleksandr Potebnia. Folklorystychna kontsepsiia. – <http://www.ukrlife.org/main/evshan/folklorystyka1.htm>
5. Dobzhanskyi E.I. Dyvovyzhnyi zvychai. – K., 2005. – S. 69.
6. Korotia-Kovalska V.P. Natsionalna kultura v ukrainoznavstvi // Ukrainoznavstvo. – 2009. – №2. – S. 192.
7. Sannikova L. Od Koliady do Koliady: kalendar – nevidiemna chastka zvychaievoi kultury (Uzhodzhennia zhyttia liudyny na Zemli). – <http://www.yatran.com.ua/articles/233.html>
8. Tereshchenko Yu. I. Ukraina i yevropeyskyi svit. Narys istorii vid utvorennia Starokyivskoi derzhavy do kintsia XVI st. – K.: Perun, 1996. – S. 6.
9. Fihurnyi Yu. Istorychni vytoky ukrainskoho lytsarstva. – K.: Stylos, 2004. – S. 82.
10. Shupta M. R. Ridna mova – chynnyk zdorovia liudyny // Ukrainskyi svit. – 2005. – Chyso 10 –12. – S. 32– 33.

V. Korotia-Kovalska

Aesthetic and Ideological Formation of Cultural Personality

Abstract

A man should learn and comprehend the world in its integrity and diversity and take roots into life of the Ukrainian people, its interests, mentality, ideology, aesthetic ideals and criteria of domesticity. Thus in the process of formation of cultural personality the most effective way of knowing begins in the childhood: family – village (town, city) – region – nation – planet.

Roots of the Ukrainian culture are of the same age as ancient cultures of the world and our nation in its noble spirituality was able to combine Christianity and traditions of the past millennia that today is represented in our traditions, life philosophy, mythology, and songs, especially old and authentic ones. The older song and manner of its singing is the higher its potential becomes. Origin of holidays goes back to ancient times. It is connected with state of nature and therefore special stage in man's life. To speak about Ukrainian traditions means to deep into distinguished world of emotionality, holiness, artistic fantasy and love of life. Continuity of folk traditions began with learning of folk songs, perception of the world through imaginative code system, engaging to its rites, customs, beliefs, comfort of natural verbal environment from the childhood, from lullabies, children's songs, family popular songs etc. Poetic vision of the universe creation and ancient magic rituals by our ancestors found its display in songs of ritual calendar cycle: Christmas carols (koliadky, shchedrivky), spring songs (vesnianky), songs of Kupalo festival (kupalski), songs of harvest celebration (zhnyvni), and autumn songs. They came back from the ancient times as message to future generations, example of family and social well-being throughout the year, genuine respect to the outward things. Over the period of historical development the best songs are considered as value achievement of the Ukrainian humanity, in some sense it appears as creative entity of the nation, display of its ancient nature and spiritual existence.